

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.5.2014
COM(2014) 330 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDET**

Europeisk strategi för energitrygghet

{SWD(2014) 330 final}

Europeiska unionens välbefinnande och säkerhet är beroende av ett stabilt och brett utbud av energi. I de flesta medlemsstater har människor inte upplevt några bestående avbrott i energiförsörjningen sedan oljekriserna på 1970-talet, vilket är ett bevis på att medlemsstaterna och EU har lyckats garantera detta. De flesta medborgare har alltid energi till hands. Energin bara finns där, utan att störa. Detta har ett stort inflytande på de faktorer som påverkar nationella energipolitiska beslut, och försörjningstrygghet likställs inte med andra överväganden.

Under vintrarna 2006 och 2009 drabbades EU-medborgarna i några av de östeuropeiska medlemsstaterna dock hårt av tillfälliga avbrott i gasförsörjningen. Detta var en tydlig väckarklocka som visar på behovet av en gemensam europeisk energipolitik. Sedan dess har mycket gjorts för att stärka EU:s energitrygghet när det gäller gasförsörjning och för att minska antalet medlemsstater som är helt beroende av en enda leverantör. Men trots alla framsteg med att stärka infrastrukturen och diversifiera leverantörerna är unionen fortfarande sårbar för externa chocker, vilket tydligt framgår av siffrorna nedan. EU behöver därför en praktisk strategi för energitrygghet som ger motståndskraft mot störningar och avbrott i energiförsörjningen på kort sikt och ett minskat beroende av vissa bränslen, energileverantörer och tillförselvägar på lång sikt. Beslutsfattare på nationell nivå och EU-nivå måste förklara följderna av de val som görs för att minska energiberoendet för medborgarna.

Fakta och siffror om EU:s energitrygghet

- I dag importerar EU 53 % av den energi som används. Beroendet av importerad energi avser råolja (nästan 90 %), naturgas (66 %) och i mindre utsträckning fasta bränslen (42 %) samt kärnbränsle (40 %).
- En trygg energiförsörjning är viktig för alla medlemsstater, även om vissa är mer utsatta än andra. Detta gäller särskilt mindre integrerade och anslutna regioner som Östersjöområdet och Östeuropa.
- Det största problemet i samband med trygg energiförsörjning är starkt beroende av en enda extern leverantör. Detta gäller särskilt gas, men även el:
  - Sex medlemsstater är beroende av Ryssland som enda extern leverantör för hela sin gasimport och för tre av dem utgör naturgas mer än en fjärdedel av det totala energibehovet. År 2013 stod energiförsörjning från Ryssland för 39 % av EU:s naturgasimport och 27 % av EU:s gasförbrukning. Ryssland exporterade 71 % av sin gas till Europa, mest till Tyskland och Italien (se bilaga 1).
  - När det gäller el är tre medlemsstater (Estland, Lettland och Litauen) beroende av en extern operatör för driften och balanseringen av sina elnät.
- EU:s externa energiräkning uppgår till över 1 miljard euro per dag (omkring 400 miljarder euro 2013) och över en femtedel av EU:s totala import. EU importerar råolja och oljeprodukter för över 300 miljarder euro, varav en tredjedel från Ryssland.
- EU:s energitrygghet måste också övervägas mot bakgrund av den ökade energiförfrågan i världen i stort, som förväntas stiga med 27 % till 2030. Man räknar också med stora förändringar i energiförsörjningen och handelsflödena.

Den strategi som beskrivs nedan bygger på ett antal starka punkter och erfarenheter från tillämpningen av den nuvarande politiken och unionens effektiva åtgärder för att bemöta

tidigare kriser i energiförsörjningen. EU har gjort stora framsteg för att fullborda den inre energimarknaden med fler sammanlänknings. Unionens resultat hör till de bästa i världen när det gäller energiintensitet och unionen har dessutom en mer balanserad energimix jämfört med sina största partner.

Alltför ofta hanteras energitrygghetsfrågor dock endast på nationell nivå utan att man tar full hänsyn till det ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaterna. Nyckeln till förbättrad energitrygghet ligger för det första i en mer samlad strategi genom en fungerande inre marknad och ökat samarbete på regional nivå och unionsnivå, särskilt för att samordna nätutveckling och öppna marknader, och för det andra i ett mer samstämt externt agerande. Det handlar bland annat om att via utvidgningsinstrumenten se till att dessa vägledande principer följs av kandidatländer och potentiella kandidatländer.

I dag är EU den enda stora ekonomiska aktören som producerar mer än 50 % av sin el utan utsläpp av växthusgaser¹. Denna tendens måste fortsätta. När det gäller energitrygghet på lång sikt är det absolut nödvändigt att EU övergår till en konkurrenskraftig, koldioxidnål ekonomi med minskad användning av importerade fossila bränslen. Denna europeiska energitrygghetsstrategi är därför en integrerad del av EU:s klimat- och energipolitiska ram 2030² och är också helt i linje med våra mål för konkurrenskraft och industripolitik³. Som Europeiska rådet har förklarat är det därför viktigt att man snabbt fattar beslut om ramen, och att medlemsstaterna gör en gemensam kraftansträngning för att utarbeta och genomföra långsiktiga planer för en konkurrenskraftig, trygg och hållbar energiförsörjning. För att upprätthålla energitryggheten under snabbt föränderliga förhållanden krävs flexibilitet, anpassningsförmåga och förändringsvilja. Det kan därför bli nödvändigt att utveckla strategin på grund av ändrade omständigheter.

I strategin anges områden där beslut behöver fattas eller där det krävs konkreta åtgärder på kort, medellång och lång sikt för att hantera risker för energitryggheten. Den bygger på följande åtta centrala pelare som tillsammans främjar ett närmare samarbete som gynnar alla medlemsstater, samtidigt som nationella energival och solidaritetsprincipen respekteras:

1. Vidta omedelbara åtgärder för att öka EU:s förmåga att klara ett större avbrott under vintern 2014/2015.
2. Stärka nød- och solidaritetsmekanismerna, bland annat genom att samordna riskbedömningar och beredskapsplaner och skydda strategisk infrastruktur.
3. Mildra energiefterfrågan.
4. Bygga upp en väl fungerande och fullt integrerad inre marknad.
5. Öka energiproduktionen i Europeiska unionen.
6. Vidareutveckla energitekniker.
7. Diversifiera externa försörjningskällor och relaterad infrastruktur.
8. Förbättra samordningen av energipolitiken på nationell nivå och visa upp en enad front i den yttre energipolitiken.

---

¹ 23 % förnybara energikällor och 27 % kärnkraft.

² COM(2014) 15.

³ Meddelande från kommissionen, "För en industriell renässans i Europa", COM(2014) 14.

1. OMEDELBARA ÅTGÄRDER FÖR ATT ÖKA EU:S FÖRMÅGA ATT KLARA ETT STÖRRE AVBROTT UNDER VINTERN 2014/2015

Mot bakgrund av den senaste tidens händelser i Ukraina och risken för avbrott i energiförsörjningen måste de kortsiktiga åtgärderna inriktas på de länder som är beroende av en enda gasleverantör.

Inför den kommande vintern kommer kommissionen att arbeta tillsammans med medlemsstaterna, tillsynsmyndigheter, systemansvariga för överföringssystem och operatörer för att förbättra unionens omedelbara beredskap vid eventuella störningar. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt sårbara områden, ökad lagringskapacitet (t.ex. fullständigt utnyttjande av den lettiska lagringskapaciteten i Östersjöområdet), utveckla omvända flöden (efter det framgångsrika exemplet med samförståndsavtalet mellan Slovakien och Ukraina), utveckla försörjningstrygghetsplaner på regional nivå och bättre utnyttja möjligheterna med flytande naturgas.

Nyckelåtgärder

Kommissionen och medlemsstaterna bör vidta följande åtgärder

- Utöka samarbetet inom gruppen för samordning av gasförsörjningen⁴ och i synnerhet fortsätta övervaka naturgasflöden och gaslagring och samordna nationella riskbedömningar och beredskapsplaner på EU-nivå och/eller regional nivå.
- I enlighet med förordning (EU) nr 994/2010 uppdatera riskbedömningar, förebyggande åtgärdsplaner och krisplaner.
- Genomföra stresstester av energitryggheten mot bakgrund av riskerna för avbrott under den kommande vintern och vid behov utveckla reservmekanismer, till exempel ökade gaslager, utveckling av nödinfrastukturer och omvända flöden samt insatser för att minska energiefterfrågan eller gå över till alternativa bränslen på mycket kort sikt.
- Utöka samarbetet med gasleverantörer och systemansvariga för överföringssystem för att kartlägga möjliga källor till kortfristig kompletterande försörjning, särskilt flytande naturgas (LNG).

2. STÄRKA NÖD- OCH SOLIDARITETSMEKANISMERNA, BLAND ANNAT GENOM ATT SAMORDNA RISKBEDÖMNINGAR OCH BEREDSKAPSPLANER OCH SKYDDA STRATEGISK INFRASTRUKTUR

EU har en överordnad prioritering: att säkerställa bästa möjliga beredskap och planering för att öka motståndskraften mot plötsliga avbrott i energiförsörjningen, se till att strategiska infrastrukturer är skyddade och gemensamt stödja de mest utsatta medlemsstaterna.

2.1. Oljelager

Medlemsstaterna är skyldiga att bygga upp och inneha minimilager av råolja och petroleumprodukter, vilket minskar riskerna för avbrott i försörjningen⁵. Befintliga lager

⁴ Inrättad genom förordning (EU) nr 994/2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen.

⁵ Rådets direktiv 2009/119/EG av den 14 september 2009 om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter.

motsvarar cirka 120 dagars förbrukning, vilket är klart över minimikravet på 90 dagars försörjning. Dessutom är EU:s lagringsskyldighet konsekvent och kopplad till Internationella energiorganets (IEA) skyldighet att inneha oljelager. Dessa instrument har visat sig vara både relevanta och effektiva. Garantin för att ingen fysisk försörjningsbrist kan tänkas uppkomma är en grundläggande faktor för att dämpa marknadsprissvängningar i händelse av en kris. EU bör därför främja ytterligare internationellt samarbete och öppenhet när det gäller oljelager och oljemarknader, med särskilt stora nya konsumenter som Kina och Indien.

2.2. Förebygga och begränsa risker för avbrott i gasförsörjningen

Efter gasförsörjningskriserna 2006 och 2009 har EU stärkt sin samordningskapacitet för att förhindra och begränsa möjliga avbrott i gasförsörjningen⁶. Investeringar i reservinfrastruktur är nu obligatoriska: senast den 3 december 2014 måste medlemsstaterna kunna möta efterfrågetoppar, även i händelse av avbrott i den största enskilda infrastruktur tillgången. Omvända flöden måste dessutom fungera i alla gränsöverskridande sammanlänknings mellan medlemsstaterna.

EU är också bättre förberedd för avbrott i gasförsörjningen. Det finns EU-regler för att trygga försörjningen till skyddade kunder (dvs. kunder som använder gas för uppvärmning) under svåra förhållanden, även vid infrastrukturstörningar under normala vinterförhållanden. Medlemsstaterna måste dessutom utarbeta beredskaps- och insatsplaner för nödsituationer. Gruppen för samordning av gasförsörjningen, som omfattar medlemsstaterna, tillsynsmyndigheter och samtliga berörda parter, har visat sig vara en effektiv EU-omfattande plattform för informationsutbyte mellan experter och samordning av insatser. Denna EU-ram skapar förtroende och garanterar solidaritet eftersom det säkerställs att medlemsstaterna agerar enligt sitt nationella ansvar och gemensamt ökar försörjningstryggheten.

Erfarenheten hittills när det gäller trygg gasförsörjning visar att det finns vinster att hämta med ett utvidgat gränsöverskridande samarbete. Samarbetet kan till exempel handla om att utforma riskbedömningar (stresstester) och försörjningstrygghetsplaner på regional nivå och EU-nivå, utforma ett regelverk för gaslagring som avspeglar gasens strategiska betydelse för försörjningstryggheten eller ta fram en mer exakt EU-omfattande definition av ”skyddade kunder”. Detta kommer att ingå i den fullständiga översyn av de befintliga bestämmelserna i förordningen om trygg naturgasförsörjning och deras genomförande som kommissionen kommer att slutföra före utgången av 2014.

På internationell nivå kan dessutom nya instrument för försörjningstrygghet övervägas med viktiga strategiska partner. Samordning av en minimal del av befintliga säkerhetslager i en virtuell gemensam reservkapacitet – exempelvis inom ramen för IEA – kan möjliggöra snabbt agerande vid en begränsad störning⁷.

---

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG.

⁷ Denna möjlighet lyftes fram i den gemensamma förklaring som antogs vid G7-gruppens energiministerråd i Rom den 6 maj 2014.

2.3. Skydd av kritisk infrastruktur

EU har börjat utforma en politik för fysiskt skydd av kritisk infrastruktur (mot hot, faror osv.) som omfattar energiinfrastruktur⁸. I detta sammanhang bör ökad uppmärksamhet ägnas it-säkerhet. Det är dessutom dags att inleda en bredare diskussion om skydd av strategisk energiinfrastruktur som gas- och elöverföringssystem, som är centrala tjänster för alla konsumenter. Ämnen som bör diskuteras är kontroll av strategiska infrastrukturer av enheter utanför EU, särskilt genom statliga företag, centralbanker eller statliga medel från viktiga leverantörländer som vill ta sig in på EU:s energimarknad eller som hindrar diversifiering i stället för att bidra till utvecklingen av EU:s nätverk och infrastruktur. Alla förvärv av strategisk infrastruktur som görs av köpare utanför EU måste uppfylla unionens gällande lagstiftning på detta område. Samtidigt är det viktigt att även bedöma fördelarna med ett övergripande system som balanserar lämpligt centraliserad och decentraliserad energiproduktion med målet att skapa ett system som är både ekonomiskt effektivt och motståndskraftigt mot driftavbrott i enskilda större tillgångar.

De befintliga bestämmelserna om åtskillnad av gasöverföringsverksamhet innehåller redan en mekanism för att se till att systemansvariga för överföringssystem som kontrolleras av enheter utanför EU uppfyller samma skyldigheter som de som kontrolleras av EU-enheter. Den senaste tidens erfarenheter med operatörer utanför EU som försöker undvika att följa EU-lagstiftningen på EU:s territorium kan dock motivera strängare tillämpning och en eventuell skärpning av de gällande reglerna på EU- och medlemsstatsnivå. Det är viktigt att se till att även EU:s inre marknadsregler följs, särskilt på området offentlig upphandling.

2.4. Solidaritetsmekanismer mellan medlemsstaterna

Solidaritet är en av EU:s grundpelare och i detta sammanhang krävs praktiskt stöd för de medlemsstater som är mest utsatta för allvarliga störningar i energiförsörjningen. Lämplig beredskapsplanering, baserat på stresstester av energisystemen och diskussioner med nationella myndigheter och näringslivet, bör därför organiseras och regelbundet ses över i syfte att garantera en miniminivå av EU-interna leveranser av alternativa bränslekällor som komplement till beredskapslagren. Mot bakgrund av den senaste tidens händelser bör man främst inrikta sig på medlemsstaterna vid EU:s östra gränser, och i förekommande fall kan även kandidatländer och potentiella kandidatländer knytas till sådana mekanismer.

Nyckelåtgärder

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Se över befintliga mekanismer för tryggad energiförsörjning och föreslå förstärkningar, vid behov kombinerat med åtgärder för skydd av strategiska energiinfrastrukturer och lämplig balans mellan centraliserade och decentraliserade tillgångar.
- Föreslå nya mekanismer för beredskapssamordning och planer för energiförsörjning till länder i svåra situationer på grundval av riskbedömningar för medlemsstaterna och industrin (stresstester för energitrygghet). Man bör främst inrikta sig på alla medlemsstater vid EU:s östra gräns.

⁸ Rådets direktiv 2008/114/EG av den 8 december 2008 om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna.

3. MILDRA ENERGIEFTERFRÅGAN

Insatser för att mildra efterfrågan på energi är ett av de mest effektiva sätten att minska EU:s externa energiberoende och exponeringen för prishöjningar. EU:s tidigare avtalade energieffektivitetsmål på 20 %, som kommer att leda till primärenergibesparingar på 371 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe) år 2020 jämfört med prognoserna, är nu ännu mer angeläget med tanke på de rådande omständigheterna. Dessa besparingar kan uppnås om de åtgärder som anges i den relevanta lagstiftningen genomförs till punkt och pricka och utan förseningar. Detta gäller särskilt direktivet om energieffektivitet och direktivet om byggnaders energiprestanda.

Tydlig kartläggning av prioriterade sektorer och mobilisering av lätt tillgängligt investeringskapital är absolut nödvändiga förutsättningar för att åstadkomma större energibesparingar. Energiefterfrågan inom byggsektorn, som står för cirka 40 % av energiförbrukningen i EU och använder en tredjedel av naturgasen,⁹ skulle kunna minskas med upp till tre fjärdedelar om byggnadsrenoveringen påskyndas. Förbättringar av fjärrvärme och fjärrkyla kan också bidra stort. Industrin förbrukar cirka en fjärdedel av den gas som används i EU och här finns stora möjligheter till energieffektivitetsvinster genom insatser för att stärka systemet för handel med utsläppsrätter, vilket kommissionen föreslagit som ett led i klimat- och energiramen för 2030¹⁰.

För att stimulera till ytterligare investeringar från den privata sektorn, som har en nyckelroll att spela i detta sammanhang, har¹¹ ett belopp på minst 27 miljarder euro särskilt öronmärkts för koldioxidsnåla investeringar, inklusive energieffektivitet, i de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI). Den pågående analysen av medlemsstaternas programplanering av dessa fonder visar att det faktiska beloppet för investeringarna kommer att öka till över 36 miljarder euro. Finansieringsinstrument som inrättats med bidrag från de europeiska strukturella investeringsfonderna¹² kan bidra till att mobilisera ytterligare privata investeringar medan de nya affärsmodellerna med energitjänsteföretag kan åstadkomma utsläppsminskningar i hela energisystemet.

Nyckelåtgärder

Medlemsstaterna bör göra följande:

- Påskynda åtgärderna för att uppnå 2020 års energieffektivitetsmål, med särskild inriktning på uppvärmning och isolering av byggnader och inom industrin, särskilt genom att
  - målmedvetet genomföra energieffektivitetsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda,
  - förstärka regleringen och det offentliga finansiella stödet för att påskynda renoveringstakten för byggnader samt förbättringar i eller utbyggnad av

⁹ Främst för uppvärmning och varmvatten för hushåll.

¹⁰ Kommissionens meddelande om energipriser och energikostnader i Europa, s. 11.

¹¹ Minst 12, 15 eller 20 % av de nationella anslagen från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) ska investeras för att stödja övergången till en utsläppssnål ekonomi inom alla sektorer i mindre utvecklade regioner, övergångsregioner och mer utvecklade regioner i EU. Om Sammanhållningsfonden används för sådana investeringar ökar andelen till 15 % för mindre utvecklade regioner.

¹² ”Renoveringslån” är till exempel ett standardiserat och omedelbart tillgängligt instrument som baseras på en lånemodell med riskdelning.

fjärrvärmesystem,

- främja energitjänster och efterfrågestyrning med ny teknik, där EU:s ekonomiska stöd, särskilt de europeiska strukturella investeringsfonderna, kan komplettera nationella finansieringssystem,
- påskynda genomförandet av handlingsplaner för hållbar energi som lagts fram av kommuner som deltar i borgmästaravtalet,
- främja energieffektivitet inom industrin genom EU:s förstärkta system för handel med utsläppsrätter.

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Se över energieffektivitetsdirektivet denna sommar för att bedöma framstegen mot 2020 års energieffektivitetsmål och förklara hur energieffektivitetsåtgärder kan bidra till den klimat- och energipolitiska ramen 2030.
- Fastställa tydliga prioriterade sektorer (bostäder, transport och industri) där energieffektivitetsvinster kan uppnås på medellång till lång sikt, bland annat i de medlemsstater som är mest utsatta för avbrott i försörjningen.
- Identifiera återstående hinder för införandet av energieffektivitetsåtgärder och utvecklingen av en verklig marknad för energieffektivitetstjänster samt föreslå lösningar för att undanröja hindren via icke-lagstiftningsåtgärder.
- Se över direktiven om energimärkning och ekodesign genom att bygga på tidigare erfarenheter för att säkerställa en effektivare minskning av energiförbrukningen och andra former av miljöpåverkan från produkter.

4. BYGGA UPP EN VÄL FUNGERANDE OCH FULLT INTEGRERAD INRE MARKNAD

En europeisk inre marknad för energi är en avgörande faktor för energitrygghet och är lösningen för att uppnå detta mål på ett kostnadseffektivt sätt. Statliga ingripanden som påverkar denna marknadsram, såsom nationella beslut om förnybar energi eller effektivitetsmål, beslut om att stödja investeringar i (eller avveckling av) kärnkraft eller beslut att stödja viktiga infrastrukturprojekt (till exempel NordStream, Southstream, TAP-projektet eller en terminal för flytande naturgas i Östersjön) måste diskuteras på EU-nivå eller regional nivå för att se till att beslut i en medlemsstat inte hotar försörjningstryggheten i en annan. Det finns flera verktyg på EU-nivå för att genomföra sådana projekt enligt regelverket och på ett samordnat sätt (inremarknadslagstiftningen, TEN-E-riktlinjerna, kontroll av statliga stöd). En verklig europeisk energitrygghetsstrategi kräver en strategisk diskussion på EU-nivå, inte bara på nationell nivå, innan några genomförandeverktyg tas fram.

4.1. Åtgärder för en bättre fungerande inre marknad för el och gas

Det tredje lagstiftningspaketet om den inre marknaden för energi bildar ramen för den inre marknads utveckling på detta område. Stats- och regeringscheferna har enats om att den inre marknaden för energi bör vara genomförd till 2014. Utvecklingen är positiv, men mycket återstår att göra.

Positiva steg har även tagits när det gäller den regionala marknadsintegreringen. Konkurrenskraftiga och likvida marknader ger ett effektivt skydd mot enskilda leverantörers missbruk av marknaden eller av politisk makt. Välutvecklade handelsmekanismer och flytande spotmarknader kan erbjuda effektiva kortsiktiga

lösningar i händelse av störningar, vilket redan är fallet för olja och kol. Samma energitrygghet kan åstadkommas för gas och el, bara det finns tillgänglig rörlednings- och nätkapacitet för att överföra leveranser från en plats till en annan.

Ett regionalt synsätt är och kommer att fortsätta vara en avgörande faktor för den europeiska energimarknadens integration, såväl när det gäller gränsöverskridande utbyten som försörjningstrygghet (inklusive kapacitetsmekanismer¹³ om så behövs). De nordiska länderna (Finland, Sverige, Danmark och Norge) har föregått med gott exempel inom elsektorn med en tidig integrering av sina marknader i Nordpool. I nordvästra Europa har Pentalateral Forum (ursprungligen Frankrike, Tyskland, Belgien, Nederländerna, Luxemburg och Österrike) inlett banbrytande integrationsprojekt inom både el- och gassektorn. Systemansvariga för överföringssystem och tillsynsmyndigheter har också vidtagit viktiga åtgärder för koppling av elmarknaderna inom flera områden¹⁴. Inom gassektorn är inrättandet av Prisma-plattformen 2013 en åtgärd med liknande inverkan. Via Prisma sammanlänkas näten för 28 systemansvariga för överföringssystem som transporterar 70 % av Europas gas och gasen auktioneras ut på ett öppet och enhetligt sätt.

Insatserna för att utveckla konkurrensutsatta och välintegrerade marknader i Östersjöstaterna och sydöstra Europa släpar emellertid efter, vilket innebär att dessa regioner inte kan dra nytta av fördelarna med en trygg energiförsörjning. Därför behövs riktade strategier för att påskynda utvecklingen av kritisk infrastruktur (se punkt 4.2) samt inrättandet av regionala marknadsplatser för gas.

Ett korrekt genomförande av nätföreskrifterna för gassektorn kommer att avsevärt förbättra energitryggheten eftersom det bidrar till att stärka en öppen och icke-diskriminerande tillgång till överföringssystemen, så att gasen kan flöda fritt och flexibelt i hela EU.

Dessutom krävs ett fortsatt strikt genomförande av antitrustlagstiftningen och reglerna för kontroll av företagskoncentrationer, eftersom man på så sätt garanterar att EU:s försörjningstrygghet inte försvagas till följd av konkurrensbegränsande beteende, konkurrenshämmande konsolidering eller vertikal integration av energiföretag.

4.2. Påskynda anläggandet av viktiga sammanlänknings

För att skapa en verkligt integrerad och konkurrenskraftig inre energimarknad krävs inte bara en gemensam rättslig ram, utan även storskalig utveckling av infrastrukturen för energitransporter, särskilt gränsöverskridande sammanlänknings mellan medlemsstater. Kommissionen beräknar att det kommer att behövas omkring 200 miljarder euro fram till 2020 för detta, men att marknaden för närvarande endast kan skjuta till ungefär hälften av det beloppet.

Förordningen om riktlinjer för transeuropeiska energinät och Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) utformades för att kartlägga och säkerställa ett snabbt genomförande av de centrala projekt som Europa behöver längs tolv prioriterade korridorer och områden. Den första unionsförteckningen över projekt av gemensamt intresse antogs 2013. Det primära målet för EU:s infrastruktur är nu att se till att dessa projekt genomförs snabbt. Ett belopp på 5,8 miljarder euro från Fonden för ett

---

¹³ Kommissionens meddelande *Fullbordande av den inre marknaden för el och utnyttjande av offentliga ingrepp på bästa sätt* (COM(2013)7243).

¹⁴ Ett utmärkt exempel på sådant regionalt samarbete är inrättandet av en så kallad marknadskoppling för påföljande dag av nätoperatörer och elbörser från 16 medlemsstater i februari 2014.

sammanlänkat Europa kommer tillsammans med rationaliserade förfaranden för tillståndsgivning att bidra till att uppnå detta. Fonden för ett sammanlänkat Europa utgör endast cirka 3 % av den investering på 200 miljarder euro som krävs fram till 2020, men kan mobilisera andra medel genom finansiella instrument. För att Fonden för ett sammanlänkat Europa ska vara effektiv måste den inriktas på ett fåtal centrala projekt och kombineras med tillsynsmyndigheternas insatser för att finansiera delar av infrastrukturen genom nättaxor. Medlemsstaterna kan för sin del i förekommande fall använda de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Både under tillståndsfasen och projektgenomförandet bör vederbörlig hänsyn tas till EU:s befintliga lagstiftning och riktlinjer på miljöområdet¹⁵ för att säkerställa miljöhållbarhet och säkra allmänhetens stöd och acceptans av projekten.

Totalt 27 gasprojekt och 6 elprojekt har identifierats som avgörande för EU:s energiförsörjning på kort och medellång sikt (en vägledande förteckning lämnas i bilaga 2). Projekten förväntas bidra till att öka diversifieringen av försörjningsmöjligheterna och solidariteten i de mest utsatta delarna av Europa. Cirka hälften av projekten bör avslutas till 2017 och återstoden har en planerad idriftsättning fram till 2020. De allra flesta av projekten genomförs eller kommer att genomföras i östra och sydöstra Europa. Kostnaden för projekten uppskattas till omkring 17 miljarder euro. De flesta centrala projekten av gemensamt intresse är storskaliga, förutom ett fåtal projekt för naturgasterminaler och lagring. Projekten är generellt komplexa till sin natur och kan lätt försenas. Därför krävs det mer än tidigt stöd från Fonden för ett sammanlänkat Europa för att påskynda genomförandet. Kommissionen avser därför att öka sitt stöd till de kritiska projekten genom att sammanföra olika aktörer: projektansvariga för att diskutera tekniska möjligheter att påskynda genomförandet, nationella tillsynsmyndigheter för att enas om gränsöverskridande kostnadsfördelning och finansiering och berörda ministerier för att säkra ett starkt politiskt stöd för den första ansökningsomgången, men även med tanke på kommande ansökningsomgångar.

I mars 2014 antog Europeiska rådet slutsatser och efterlyste ett ”snabbt genomförande av alla åtgärder i syfte att uppfylla målet för sammanlänkning av minst 10 % av den installerade elproduktionskapaciteten för alla medlemsstater”. I dagsläget är sammanlänkingsgraden omkring 8 %. Med tanke på betydelsen av sammanlänkningar när det gäller ökad försörjningstrygghet och behovet av att underlätta gränsöverskridande handel föreslår kommissionen att det befintliga sammanlänkingsmålet på 10 % bör höjas till 15 % till 2030, samtidigt som hänsyn tas till kostnadsaspekter och möjligheter till kommersiella utbyten i de berörda regionerna.

4.3. Den europeiska oljemarknaden

I dag är Ryssland en av EU:s största leverantörer av den råolja som raffinerar i EU, och vissa raffinaderier är optimerade för råolja från Ryssland. Det finns tillräcklig raffineringsskapacitet för att tillgodose den totala efterfrågan på petroleumprodukter, men EU är nettoexportör av bensin och diesel, främst från Ryssland och Förenta staterna. Det ömsesidiga oljeberoendet mellan EU, Förenta staterna och Ryssland, befintliga oljelager och det faktum att olja handlas och transporteras globalt innebär att det inte finns något

---

¹⁵ Kommissionens vägledning om rationalisering av miljökonsekvensbedömningar för energiinfrastruktur och projekt av gemensamt intresse och om miljökonsekvensbeskrivningar för storskaliga gränsöverskridande projekt.

omedelbart hot mot EU:s oljeförsörjning. Följande frågor bör emellertid övervakas noggrant och kräver en mer strategisk samordning av EU:s oljepolitik:

- EU:s raffineringsindustri är beroende av rysk råolja.
- Den ryska oljeindustrin blir alltmer koncentrerad och ryska oljebolag ökar sitt ägande inom EU:s raffineringsskapacitet.
- Raffinerade produkter som förbrukas inom transportsektorn kan bli ett problem.

EU raffineringsssektor har stora problem med att upprätthålla konkurrenskraften till följd av minskad raffineringsskapacitet och utländska investeringar, särskilt från ryska företag. Sammantaget ökar detta beroendet av rysk råolja. Det är viktigt att upprätthålla en konkurrenskraftig raffineringsskapacitet inom EU för att undvika ett alltför stort beroende av importerade raffinerade petroleumprodukter och hantera råoljelagren på ett tillräckligt flexibelt sätt¹⁶.

På lång sikt måste EU:s oljeberoende minskas, särskilt inom transportområdet. Kommissionen har stakat ut ett antal åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och förbrukningen av transportbränslen, bland annat en strategi för alternativa bränslen^{17 18}.

Nyckelåtgärder

Medlemsstaterna bör göra följande:

- Stärka det regionala samarbetet mellan medlemsstaterna, där sammanlänknings-, balanseringsavtal, kapacitetsmekanismer och marknadsintegration bidrar till energitryggheten.
- Slutföra införlivandet av lagstiftningen om den inre marknaden för energi som planeras till slutet av 2014, särskilt när det gäller bestämmelserna om åtskillnad, omvända flöden och tillgång till gaslagringsanläggningar.
- Blåsa nytt liv i diskussionerna om energibeskattningsdirektivet med målet att minska skatteincitamenten för diesel och återupprätta balansen mellan raffineringsskapaciteten och förbrukningen av oljeprodukter i EU. En gynnsam beskattning av alternativa bränslen, särskilt förnybara bränslen, är en annan fråga som bör övervägas.
- Öka insatserna för att genomföra det nyligen antagna direktivet om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

Systemansvariga för överföringssystem ska

- påskynda genomförandet av nätföreskrifterna för gas och el.

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Påskynda överträdelseförfaranden avseende inre marknadslagstiftningen när så krävs.

¹⁶ Särskilt med tanke på den pågående kontrollen av sektorns ändamålsenlighet.

¹⁷ Kommissionens vitbok *Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde – ett konkurrenskraftigt och resurseffektivt transportsystem* (COM(2011) 144 final)

¹⁸ COM(2013) 17 final.

- Arbeta tillsammans med medlemsstaterna för att säkerställa ett snabbt genomförande av alla projekt av gemensamt intresse och andra åtgärder för att nå målet att samtliga medlemsstater ska ha en sammanlänkning på minst 10 % av sin installerade produktionskapacitet till 2020 och ett mål på 15 % till 2030. Samordna alla tillgängliga unionsmedel, bland annat Fonden för ett sammanlänkat Europa, de europeiska struktur- och investeringsfonderna och Europeiska investeringsbankens stöd för att påskynda anläggandet av centrala sammanlänknings- och relaterad nationell och regional infrastruktur.
- I samarbete med medlemsstaterna och deras nationella tillsynsmyndigheter överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att påskynda lämplig gränsöverskridande kostnadsfördelning för de kritiska projekt som anges i bilaga 2 och alla åtgärder som kan leda till att de slutförs inom de kommande två eller tre åren.
- Diskutera med industrin och medlemsstaterna om hur råoljeleveranser till EU-raffinaderierna kan diversifieras för att minska beroendet av Ryssland.
- Bedriva en aktiv handelspolitik för att garantera tillträde till exportmarknaden och begränsa snedvridande handelsmetoder genom att främja starka energirelaterade handelsordningar och i förekommande fall säkerställa en korrekt tillämpning av dessa.
- Kartlägga EU:s strategiska tillgångar inom oljans värdekedja och vidta samordnade åtgärder för att se till att EU:s raffinaderikapacitet konsolideras på ett sätt som förbättrar EU:s energidiversifiering.
- Samarbeta med Internationella energiorganet för att övervaka oljevärdekedjan och främja insyn i flöden och investeringar samt ansvarstagande.

5. ÖKA ENERGIPRODUKTIONEN I EUROPEISKA UNIONEN

Unionen kan minska sitt beroende av vissa leverantörer och bränslen genom att maximera användningen av inhemska energikällor.

5.1. Öka energiproduktionen i Europeiska unionen

Under de senaste två årtiondena har den inhemska energiproduktionen i Europeiska unionen minskat stadigt¹⁹ trots en ökning av produktionen av förnybar energi. På medellång sikt är det emellertid möjligt att bromsa denna tendens genom att ytterligare öka användningen av förnybar energi och kärnenergi samt hållbar produktion av konkurrenskraftiga fossila bränslen när sådana alternativ väljs.

Förnybar energi

De insparade kostnaderna för importerat bränsle till följd av ökad användning av förnybara energikällor uppgår till minst omkring 30 miljarder euro per år. Energi från förnybara källor bidrog uppskattningsvis med 14,1 % i EU:s slutliga energiförbrukning 2012, och bör nå målet 20 % senast 2020. Inför perioden efter 2020 har kommissionen föreslagit att andelen förnybar energi bör ökas med minst 27 % till 2030.

---

¹⁹ Mellan åren 2001 och 2012 minskade EU:s totala produktion med 15 %.

Förnybar el och förnybar uppvärmning är kostnadseffektiva och kan bidra avsevärt till att ytterligare minska användningen av naturgas inom ett antal sektorer i slutet av detta årtionde. En övergång till inhemska förnybara källor för uppvärmning kan i synnerhet ersätta stora mängder importerade bränslen. Enligt sina nationella planer för förnybar energi planerar medlemsstaterna redan att lägga till ytterligare 29 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe) i förnybar uppvärmning och ytterligare 39 Mtoe i förnybar kraft under åren 2012–2020. Planerna kan tidigareläggas med hjälp av både nationella medel och medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna, i samordning med Europeiska investeringsbanken och med stöd från internationella finansinstitut. Precis som när det gäller infrastruktur bör den privata sektorn stå för den största delen av investeringarna inom detta område.

Förnybar energi är ett ”no regrets”-alternativ, men det har dock funnits betänkligheter när det gäller kostnader och hur den inre marknaden kommer att påverkas. Tack vare minskade tekniska kostnader blir många förnybara energikällor alltmer konkurrenskraftiga och redo för marknadsanslutning (t.ex. landbaserad vindkraft). En fullskalig integration av förnybara energikällor kommer att kräva intelligentare energinät och nya energilagringssystem. Det kan även bli nödvändigt att överväga kapacitetsmekanismer på regional nivå²⁰. De nya riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi 2014–2020 kommer också att bidra till att de nationella 2020-målen för förnybar energi kan uppnås på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Kolväten och rent kol

Utvinningen av konventionell olja och gas i Europa, både inom traditionella produktionsområden (t.ex. Nordsjön) och i nyupptäckta områden (t.ex. östra Medelhavsområdet och Svartahavsområdet), bör utvecklas i full överensstämmelse med energi- och miljölagstiftningen, bland annat det nya direktivet om säkerhet för olje- och gasverksamhet till havs²¹. Olje- och gasproduktion från okonventionella källor i Europa, framför allt skiffergas, kan dessutom delvis uppväga minskande konventionell gasproduktion²² om frågor rörande allmänhetens acceptans och miljöpåverkan hanteras på lämpligt sätt²³. Hittills pågår inledande utvinningsverksamhet i några medlemsstater. Det krävs en mer detaljerad överblick av EU:s okonventionella reserver (ekonomiskt återvinningsbara resurser) för att skapa förutsättningar för produktion i kommersiell skala.

Under de två senaste årtiondena har både inhemska produktion och förbrukning av kol minskat i EU. Stenkol och brunkol står dock fortfarande för en betydande andel av elproduktionen i flera medlemsstater och uppgår till cirka 27 % på EU-nivå. Även om EU för närvarande importerar cirka 40 % av sitt behov av fasta bränslen köps bränslet från en välfungerande och diversifierad global marknad som ger EU en trygg importbas. Med tanke på koldioxidutsläppen från kol och brunkol är avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) en absolut förutsättning för att de ska användas på lång sikt i EU. Avskiljning och lagring av koldioxid ger också möjligheter att ytterligare förbättra

---

²⁰ Kommissionens meddelande *Fullbordande av den inre marknaden för el och nyttjande av offentliga ingrepp på bästa sätt* (COM(2013)7243).

²¹ Direktiv 2013/30/EU.

²² Studie från Gemensamma forskningscentrumet (JRC) om okonventionell gas och dess potentiella effekter på marknaden för energi i EU (EUR 25305 EN).

²³ Kommissionens meddelande och rekommendation om undersökning och utvinning av kolväten (såsom skiffergas) genom hydraulisk högvolymspräckning i EU (COM(2014) 23 final och rekommendation 2014/70/EU av den 22 januari 2014).

gas- och oljeutvinning som annars skulle förbli outnyttjad. Med tanke på den förhållandevis begränsade spridningen av CCS hittills krävs därför ytterligare satsningar inom forskning, utveckling och utbyggnad för att dra fullständig nytta av denna teknik.

Nyckelåtgärder

Medlemsstaterna bör göra följande:

- Fortsätta utbyggnaden av förnybara energikällor för att uppnå 2020-målet med hjälp av en marknadsbaserad strategi.
- Inleda ”europeiseringen” av stödssystem för förnybar energi genom förbättrad samordning av nationella stödordningar.
- Påskynda bränsleövergången till tekniker för förnybar uppvärmning inom värmesektorn.
- Se till att det finns stabila nationella regelverk för förnybara energikällor och undanröja administrativa hinder.
- Underlätta tillgången till finansiering för projekt för förnybar energi på alla nivåer (storskaliga och småskaliga) genom ett samordnat initiativ från Europeiska investeringsbanken och nationella investeringsbanker, vid behov med stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna).
- Utvinna kolväten och rent kol med hänsyn till prioriteringarna för utfasning av fossila bränslen när det alternativet väljs.
- Rationalisera nationella administrativa förfaranden för kolväteprojekt, bland annat genom strategiska miljökonsekvensbedömningar och inrättande av gemensamma kontaktpunkter för tillståndsgivning enligt kommissionens vägledningar om rationalisering av förfarandena för miljökonsekvensbedömningar av energiinfrastruktur och projekt av gemensamt intresse samt miljökonsekvensbeskrivningar för storskaliga gränsöverskridande projekt²⁴.
- Bedöma möjligheterna med okonventionella kolväten med full hänsyn till rekommendation 2014/70/EU för att säkerställa strängast möjliga miljönormer.
- Stödja demonstrationsprojekt för avskiljning och lagring av koldioxid, särskilt projekt som samfinansieras via NER300-programmet och det europeiska energiprogrammet för återhämtning, till exempel Road-projektet.

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Lansera ett europeiskt nätverk för vetenskap och teknik för utvinning av okonventionella kolväten.
- Anordna ett informationsutbyte mellan medlemsstaterna, berörda industrier och miljöorganisationer i syfte att utarbeta referensdokument för bästa tillgängliga teknik (BAT-referensdokument) om utvinning och produktion av kolväten.
- Säkerställa ett fullständigt genomförande och en heltäckande översyn av CCS-direktivet och fatta beslut om den andra tilldelningsomgången inom

---

²⁴ Internet: http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf och <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>.

NER300-programmet.

- Inom ramen för multilaterala och bilaterala förhandlingar främja utvecklingen av tekniker för förnybar energi och handel.

6. VIDAREUTVECKLA ENERGITEKNIKER

Denna plan för att minska EU:s energiberoende innebär att det krävs väsentliga ändringar av energisystemet på medellång till lång sikt, och det kan inte ske utan kraftfulla insatser för utveckling av nya energitekniker. Dessa nya tekniker är nödvändiga för att ytterligare minska efterfrågan på primärenergi, diversifiera och konsolidera försörjningsalternativ (både externa och inhemska) och optimera energinätinfrastrukturen för att dra full nytta av diversifieringen.

Nya tekniker kan ge effektiva och kostnadseffektiva lösningar för att förbättra byggnaders och lokala värmesystems energieffektivitet, tillhandahålla nya energilagringstekniker och optimera nätförvaltningen.

För att uppnå detta krävs betydande investeringar i energiforskning och innovation från EU:s och medlemsstaternas sida. Spridningen av nya energitekniker är en central aspekt för att se till att tillräckligt många av dessa tekniker verkligen når marknaden så att medlemsstaterna kan tillgodose sina olika energimixar.

Dessa investeringar måste spänna över hela den tekniska försörjningskedjan, från material (inklusive kritiska råvaror) till tillverkningsindustrin. På så sätt kan EU minska sitt energiberoende och samtidigt begränsa sitt beroende av utländsk teknik. Strategin kan dock endast genomföras om den är en integrerad del av unionens energiforskning och innovationspolitik.

För att maximera effekterna av dessa investeringar krävs ökad samordning mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen. Dessutom kommer finansiella instrument att vara nödvändiga för att mobilisera större investeringar från industrin, bland annat via Europeiska investeringsbanken, och särskilt för utvecklingen av storskaliga demonstrationer.

Nyckelåtgärd

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärd:

- Integrera energitrygghetsaspekterna i genomförandet av prioriteringarna i Horisont 2020 (ramprogrammet för forskning och innovation 2014–2020) och se till att den kommande integrerade färdplanen för den strategiska planen för energiteknik överensstämmer med den europeiska energitrygghetsstrategin.

7. DIVERSIFIERA EXTERNA FÖRSÖRJNINGSKÄLLOR OCH RELATERAD INFRASTRUKTUR

7.1. Gas

Cirka 70 % av den gas som förbrukas i EU är importerad. Den siffran förväntas dock²⁵ förbli stabil fram till 2020 och därefter öka något för att nå omkring 340–350 miljarder kubikmeter 2025–2030. Under 2013 kom 39 % av gasimporten per

²⁵ Tendenser i EU:s energi, transport och växthusgasutsläpp till 2050 – referensscenario 2013 – Europeiska kommissionen.

volym från Ryssland, 33 % från Norge och 22 % från Nordafrika (Algeriet och Libyen). Andra källor är små och står för omkring 4 %. Importen av flytande naturgas från dessa och andra länder (t.ex. Qatar och Nigeria) ökade och nådde en topp på cirka 20 % för att sedan minska till cirka 15 % på grund av högre priser i Asien.

Tillgång till mer diversifierade naturgasresurser är en prioritering, samtidigt som det är viktigt att trygga stora importvolymerna från tillförlitliga leverantörer. Flytande naturgas kommer att vara en viktig potentiell källa till diversifiering under de kommande åren och den utvecklingen förväntas hålla i sig. Ny tillförsel av flytande naturgas från Nordamerika, Australien, Qatar och nya fyndigheter i Östafrika kommer sannolikt att öka omfattningen av och likviditeten på de globala marknaderna för flytande naturgas. På den amerikanska östkusten kommer den första kondenseringsanläggningen enligt planerna att tas i drift 2015–2017, med en kapacitet på 24 miljarder kubikmeter per år. Många andra projekt är under utveckling. Den största delen av volymerna kommer troligen att riktas mot de asiatiska marknaderna, men några europeiska företag håller redan på att förhandla om leveransavtal för flytande naturgas med amerikanska producenter. Denna utveckling bör underlättas genom lämpliga prioriteringar i EU:s yttre politik, särskilt i samband med de pågående förhandlingarna om ett transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar. Tillväxtpotentialerna är stora för både norsk produktion (upp till 116 miljarder kubikmeter per år 2018 från den nuvarande nivån på 106 miljarder kubikmeter per år) och nordafrikansk produktion (eventuellt enorma utforskade eller outnyttjade kolväteresurser och fördelen med geografisk närhet). Unionen bör förbättra de interna sammanlänkningarna för att se till att gas från dessa leverantörer når alla regionala marknader i linje med de befintliga sammanlänkingsmålen.

Förutom att stärka förbindelserna med befintliga leverantörer bör EU-politiken på detta område även ha som mål att öppna för nya försörjningskällor. Inrättandet av den södra korridoren och de identifierade projekten av gemensamt intresse är en viktig aspekt i detta avseende, eftersom dessa åtgärder banar väg för leverantörer från regionen kring Kaspiska havet och utöver. En aktiv handelspolitik i denna region är mycket viktig för att säkra marknadstillträde, men är även central för utvecklingen av viktig infrastruktur, vars lönsamhet är beroende av tillgång till tillräckliga exportvolymerna. I en första fas förväntas 10 miljarder kubikmeter naturgas producerad i Azerbajdzjan nå den europeiska marknaden genom den södra gaskorridoren till 2020. Dessutom är denna nya rörledningsförbindelse central för att skapa en anslutning till Mellanöstern. Den nu planerade infrastrukturen i Turkiet har en mottagningskapacitet på högst 25 miljarder kubikmeter per år för den europeiska marknaden. På längre sikt kan även andra länder, t.ex. Turkmenistan, Irak och Iran, bidra avsevärt till utvidgningen av den södra gaskorridoren, under förutsättning att villkoren är uppfyllda för att häva sanktionerna mot dessa länder. En nödvändig förutsättning i detta sammanhang är en samstämd och riktad utrikespolitik gentemot dessa länder. Dessutom bör EU utöka dialogen om politiska frågor och handelsfrågor med sina partner i Nordafrika och östra Medelhavsområdet, särskilt i syfte att inrätta en gasmarknadsplats i södra Europa.

Allt detta är endast möjligt om importinfrastrukturens kapacitet görs tillgänglig och om gasvolymerna finns till försäljning till överkomliga priser. EU:s och medlemsstaternas samarbete är en förutsättning (se avsnitt 4).

7.2. Uran och kärnbränsle

El från kärnkraftverk utgör en tillförlitlig och utsläppsfri källa för den grundläggande elförsörjningen och spelar en viktig roll för EU:s energitrygghet. Det relativa värdet av

kärnbränsle är marginellt i förhållande till den totala produktionskostnaden för el jämfört med gas- eller koleldade kraftverk, och urankostnaden utgör bara en liten del av den totala kostnaden för kärnbränsle. Den världsomspännande uranleveransmarknaden är stabil och väldiversifierad, men EU är ändå helt beroende av externa försörjningskällor. Det finns bara ett fåtal företag i världen som kan omvandla uran till bränsle för kärnreaktorer, men EU-industrin är tekniskt ledande inom hela kedjan, inklusive anrikning och upparbetning.

Kärnsäkerhet är en absolut prioritering för EU. EU är och bör förbli en föregångare och initiativtagare inom kärnsäkerhetsområdet på internationell nivå. Det är därför viktigt att påskynda antagandet av det ändrade kärnsäkerhetsdirektivet, stärka tillsynsmyndigheternas oberoende, informera allmänheten och genomföra regelbundna inbördes utvärderingar.

Ryssland är dock en viktig konkurrent inom kärnbränsleproduktion och erbjuder integrerade investeringspaket för hela kärnteknikkedjan. Därför bör särskild uppmärksamhet ägnas åt investeringar i nya kärnkraftverk som byggs inom EU med användning av teknik från andra länder än EU, så att dessa anläggningar inte bara är beroende av Ryssland för sin kärnbränsleförsörjning. Möjligheter av diversifiering av bränsletillförseln måste vara ett villkor för alla nya investeringar, vilket Euratoms försörjningsbyrå ska säkerställa. Dessutom behövs en övergripande diversifierad bränsletillförsel för alla anläggningsoperatörer.

Nyckelåtgärder

Kommissionen och medlemsstaterna bör gemensamt vidta följande åtgärder:

- Öka insynen på EU-nivå när det gäller en tryggad gasförsörjning och undersöka hur prisinformation enligt befintliga rapporteringsmekanismer, exempelvis Eurostat-uppgifter och kommissionens marknadsövervakning, kan vidareutvecklas.
- Stödja utvecklingen och den vidare utbyggnaden av infrastrukturen för gasförsörjning med Norge, den södra gaskorridoren och Medelhavsområdets gasmarknadsplats.
- Införa ett övervakningssystem för trygg energiförsörjning på EU-nivå, baserat på årsrapporter från kommissionen till Europeiska rådet och Europaparlamentet.
- Påskynda antagandet av det ändrade direktivet om kärnsäkerhet.
- Samarbeta för att diversifiera försörjningen av kärnbränsle när så behövs.

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Bedriva en aktiv handelspolitik för att garantera tillgång till export av gas och flytande naturgas och begränsa snedvridande handelsmetoder genom att främja starka energirelaterade handelsordningar och i förekommande fall säkerställa en korrekt tillämpning av dessa.
- Sträva efter att häva befintliga exportförbud i tredjeländer.
- Systematiskt beakta diversifiering av bränslekällor i sin bedömning av nya investeringsprojekt i kärnteknik och nya förslag till avtal med tredjeländer.

8. FÖRBÄTTRA SAMORDNINGEN AV ENERGIPOLITIKEN PÅ NATIONELL NIVÅ OCH VISA UPP EN ENAD FRONT I DEN YTTRE ENERGIPOLITIKEN

Många av de åtgärder som beskrivs ovan har samma underliggande prioritering, nämligen att medlemsstaterna måste förbättra samordningen av viktiga energipolitiska beslut. Det är uppenbart att beslut om energimix är en nationell behörighet, men med tanke på den gradvisa integreringen av energiinfrastruktur och marknader, det gemensamma beroendet av externa leverantörer och behovet av att säkerställa solidaritet i kristider bör grundläggande energipolitiska beslut ändå diskuteras med grannländerna. Detsamma gäller den externa dimensionen av EU:s energipolitik^{26 27}.

Kommissionen välkomnar att vissa medlemsstater har uttalat sig positivt om inrättandet av en energiunion. Kommissionen stöder vidare inrättandet av en mekanism som ger medlemsstaterna möjlighet att underrätta varandra om viktiga beslut om deras energimix innan besluten fattas och detaljerade överläggningar hålls, så att relevanta synpunkter kan tas med i den nationella beslutsprocessen.

Europeiska unionen har ett allmänt intresse av stabila, öppna, regelbaserade och likvida internationella energimarknader. EU bör därför framföra konsekventa och samordnade budskap i internationella organisationer och forum. En viktig politisk åtgärd på detta område är samordnade insatser för att främja hållbara energitekniker i hela världen, men framför allt bland tillväxtekonomierna, som förväntas stå för den största delen av den ökade efterfrågan på energi under de kommande årtiondena. Sådana initiativ överensstämmer inte bara med EU:s allmänna miljö- och klimatmål, utan kan också påverka marknaderna för traditionella fossila bränslen, minska efterfrågan och förbättra likviditeten.

Inom unionens närmaste grannskap måste målet förbli att engagera alla parter på alla nivåer så att de kan integreras djupt i EU:s energimarknad. Energigemenskapen, som syftar till att utöka EU:s energilagstiftning till att omfatta utvidgnings- och grannländer, bör stärkas ytterligare med tanke på EU:s försörjningstrygghet. Detta bör uppnås genom främjande av reformer av energisektorn i de deltagande länderna, samtidigt som man stöder moderniseringar av deras energisystem och fullständiga integrering i EU:s regelverk. Dessutom bör energigemenskapens institutionella ram förbättras på kort till medellång sikt för att stärka genomförandemekanismerna.

Utrikespolitiska instrument bör användas systematiskt, till exempel genom att konsekvent inbegripa energifrågor i politiska dialoger, särskilt vid toppmöten med strategiska partner. EU:s energialoger med stora leverantörsländer kommer dessutom att ses över. Det gemensamma uttalande som nyligen gjordes av energiministrarna vid G7-mötet i Rom är en bra modell för unionens förstärkta samarbete med viktiga partner. Det är också viktigt att garantera konsekvens med externa aspekter av annan sektorspolitik som kan bidra till att främja energitrygghet, särskilt den strategiska planeringen av EU:s instrument för yttre bistånd. Europeiska utrikestjänsten spelar en viktig roll för att integrera energifrågor i EU:s utrikespolitik och i samordningen med medlemsstatens utrikesministerier.

---

²⁶ Kommissionens rapport om genomförandet av kommissionens meddelande om trygg energiförsörjning och internationellt samarbete och av rådets (energi) slutsatser från november 2011 (COM(2013) 638).

²⁷ Rådets rapport *Uppföljning av Europeiska rådets möte den 22 maj 2013: om en översyn av utvecklingen i fråga om den yttre dimensionen av EU:s energipolitik*, som antogs den 12 december 2013.

Dessutom bör medlemsstaternas avtal med tredjeländer på energiområdet vara fullständigt förenliga med EU:s lagstiftning och strategier för försörjningstrygghet. Kommissionen och medlemsstaterna bör fullständigt utnyttja de möjligheter som erbjuds genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 994/2012/EU av den 25 oktober 2012 om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet. Detta gäller särskilt möjligheten att ta fram standardbestämmelser och be kommissionen att bistå vid förhandlingarna. Mot bakgrund av den senaste tidens erfarenheter måste medlemsstaterna och berörda företag underrätta kommissionen så snart som möjligt före ingåendet av mellanstatliga avtal som eventuellt kan påverka försörjningstryggheten och diversifieringsalternativen och söka råd från kommissionen under förhandlingarna. Detta kräver en översyn av beslut nr 994/2012/EU.

Ett område som är av särskilt intresse är gas, där EU:s ökade engagemang på politisk nivå med eventuella leverantörländer kan bana väg för kommersiella uppgörelser utan att äventyra den fortsatta utvecklingen av en konkurrenskraftig inre marknad. I vissa fall kan aggregerad efterfrågan stärka EU:s förhandlingsposition.

När det gäller gemensamma inköp av naturgas har Euratoms försörjningsbyrås kollektiva inköpsmekanism varit aktuell. Under de rådande förhållandena, när det inte föreligger någon risk för försörjningstryggheten på uranmarknaden, innebär denna mekanism att handelspartner är helt fria att förhandla om sina transaktioner. Det faktum att Euratoms försörjningsbyrå kontrasignerar kontrakten bekräftar endast att det inte föreligger någon risk för försörjningstryggheten. Om ett kontrakt kan medföra risker för försörjningstryggheten förbehåller sig försörjningsbyrån rätten att invända mot kontraktet. På grundval av anmälningar och andra mottagna uppgifter ökar Euratoms försörjningsbyrå dessutom marknadsinsynen genom att utfärda regelbundna rapporter.

Kommissionen kommer i nära samarbete med medlemsstaterna att undersöka om ett förfarande för gas kan utvecklas som skulle kunna bidra till ökad marknadsinsyn, samtidigt som energitrygghetsbehoven beaktas. Dessutom kan frivilliga mekanismer för aggregering av efterfrågan som kan förbättra förhandlingspositionen för europeiska köpare bedömas. Dessa alternativ måste utformas och genomföras noggrant så att de är förenliga med EU:s lagstiftning och med internationell handelsrätt. I förekommande fall kan kandidatländer eller potentiella kandidatländer knytas till ett sådant förfarande.

Nyckelåtgärder

Kommissionen kommer att vidta följande åtgärder:

- Säkerställa genomförandet av de åtgärder som beskrivs i dess meddelande om den yttre energipolitiken från september 2011.
- Bedöma alternativ för frivilliga mekanismer för aggregering av efterfrågan som kan förbättra förhandlingspositionen för europeiska köpare och är förenliga med EU:s lagstiftning och internationell handelsrätt.
- Tillsammans med Europeiska utrikestjänsten främja en mer systematisk användning av utrikespolitiska verktyg för att stödja yttre energipolitiska mål och för att stärka samstämmigheten mellan energimål och utrikespolitiska mål.
- Se över beslut nr 994/2012/EU om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet.

Medlemsstaterna bör göra följande:

- Underrätta varandra om viktiga energipolitiska beslut innan besluten fattas genom att till fullo utnyttja befintliga forum som leds av kommissionen.
- Se till att kommissionen underrättas i god tid innan förhandlingar inleds om mellanstatliga avtal som kan påverka försörjningstryggheten och göra kommissionen delaktig i förhandlingarna. På så sätt garanterar man att avtalen ingås i fullständig överensstämmelse med unionslagstiftningen.

SLUTSATSER

Stora framsteg har gjorts under de senaste åren för att öka Europas energitrygghet. Trots de resultat som uppnåtts är Europa fortfarande sårbart för chocker. I den europeiska energitrygghetsstrategin anges därför en rad konkreta åtgärder för att stärka Europas motståndskraft och minska dess beroende av importerad energi.

Unionens energitrygghet utgör en integrerad del av klimat- och energiramens 2030 och bör beslutas gemensamt i Europeiska rådet. I och med övergången till en konkurrenskraftig koldioxidsnål ekonomi kommer användningen av importerade fossila bränslen att minska genom dämpad efterfrågan på energi och utnyttjande av förnybar energi och andra inhemska energikällor.

På kort sikt

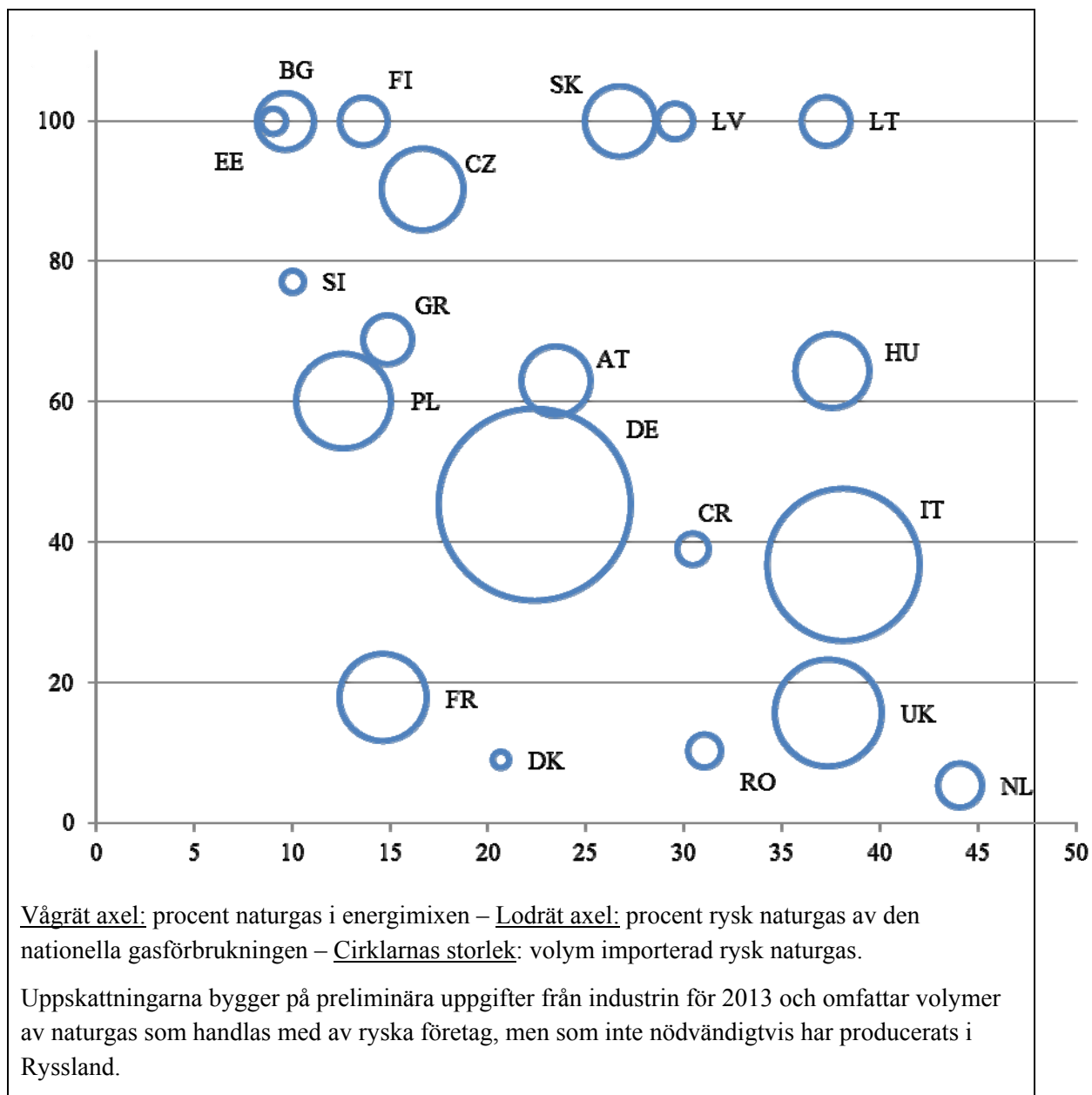
1. Inför den kommande vintern måste EU förbättra sin beredskap för störningar i energiförsörjningen. Befintliga europeiska nöd- och solidaritetsmekanismer bör förstärkas på grundval av riskbedömningar (stresstester för energitrygghet) och samordnas av kommissionen tillsammans med medlemsstaterna, regleringsmyndigheter, systemansvariga för överföringssystem och operatörer för att öka motståndskraften. Unionen måste också samarbeta med sina internationella partner för att utveckla nya solidaritetsmekanismer för naturgas och öka användningen av gaslagringsanläggningar.
2. Nya infrastrukturinvesteringar som stöds av dominerande leverantörer måste uppfylla alla inre marknads- och konkurrensregler. Southstream-projektet bör avbrytas tills fullständig efterlevnad av EU-lagstiftningen kan garanteras. Projektet bör dessutom omprövas mot bakgrund av EU:s prioriteringar på energitrygghetsområdet.
3. Unionen bör samarbeta nära med sina grannländer och partner inom energigemenskapen för att öka energitryggheten, särskilt med Ukraina och Moldavien. I detta avseende bör den överenskommelse om omvända flöden som nyligen ingicks mellan Slovakien och Ukraina välkomnas.

På medellång till lång sikt

4. EU måste skapa en bättre fungerande och mer integrerad energimarknad. Arbetet med prioriterade projekt bör påskyndas för att binda ihop befintliga energiöar och för att säkerställa att det nuvarande sammanlänkingsmålet på minst 10 % installerad elproduktionskapacitet senast 2020 nås. Inför 2030 bör medlemsstaterna vara på väg att nå ett sammanlänkingsmål på 15 %.
5. EU måste minska sitt externa beroende av vissa leverantörer genom att diversifiera sina energikällor, leverantörer och tillförselvägar. Särskilda prioriteringar i detta sammanhang är att förstärka samarbetet med Norge, påskynda den södra gaskorridoren och främja en ny gasmärknadsplats i södra Europa.

6. Energitrygghet och övergången till en koldioxidsnål ekonomi bör prioriteras i genomförandet av EU:s finansiella instrument under perioden 2014–2020, särskilt via Europeiska regionala utvecklingsfonden, Fonden för ett sammanlänkat Europa, Horisont 2020 och det europeiska granskaps- och partnerskapsinstrumentet. Dessa prioriteringar bör även vara ett vägledande mål för insatser inom ramen för EU:s instrument för yttre åtgärder, till exempel investeringsinstrumentet för granskanspolitiken och investeringsfaciliteten för västra Balkan samt Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling.
  7. Det krävs dessutom ökad samordning av den nationella energipolitiken för att på ett trovärdigt sätt möta utmaningen att trygga energiförsörjningen. Nationella val av energimix och energiinfrastruktur påverkar andra medlemsstater och EU i stort. Medlemsstaterna bör bli bättre på att informera varandra och kommissionen när de utformar sina långsiktiga energipolitiska strategier och utarbetar mellanstatliga avtal med tredjeländer. Ytterligare insatser krävs för att garantera ökad överensstämmelse mellan energimålen och utrikespolitiken. EU bör framföra ett enat budskap i energifrågor.
-

BILAGA 1: BEROENDE AV NATURGAS FRÅN RYSSLAND

BILAGA 2: STATUS FÖR VIKTIGA INFRASTRUKTURPROJEKT FÖR FÖRSÖRJNINGSTRYGGHET

Naturgasprojekt

A Kortsiktiga projekt (2014–2016)			
#	Projektets namn	Beskrivning	Slutdatum
Baltiska gasmarknaden			
1	LT: LNG-fartyg	Fartyg (ej projekt av gemensamt intresse). Status: under uppbyggnad.	Slutet av 2014
2	Uppgradering av rörledningen Klaipėda–Kiemėna	Kapacitetsökning för anslutningen från Klaipėda till LT–LV-sammanlänkningen. Status: miljökonsekvensbeskrivning, teknisk utformning.	2017
Gasoptionalitet i centrala och sydöstra Europa			
1	PL: LNG-terminal	Terminal i Swinoujście och anslutande rörledning (ej projekt av gemensamt intresse på grund av löptiden). Status: under uppbyggnad.	Slutet av 2014
2	EL–BG: sammanlänkning	Ny sammanlänkning för att stödja diversifiering och leverera Shah Deniz-gas i Bulgarien. Status: tillståndsgivning, miljökonsekvensbeskrivning (2 års försening).	2016
3	EL–BG: omvända flöden	Permanent motsatt flöde i den befintliga sammanlänkningen (alternativ eller komplement till IGB). Status: förstudie.	2014
4	BG: uppgradering av lagringsanläggning	Ökad lagringskapacitet i Chiren. Status: förstudie.	2017
5	HU–HR: motsatt flöde	Motsatt flöde som möjliggör gasflöden från Kroatien till Ungern. Status: genomförbarhetsstudier.	2015
6	HU–RO: omvända flöden	Projektet för att möjliggöra gasflöden från Rumänien till Ungern. Status: genomförbarhetsstudier.	2016
7	BG–RS: sammanlänkning	Ny sammanlänkning som stöder SoS i Bulgarien och Serbien. Status: miljökonsekvensbeskrivning, sträckning, finansiering (åtskillnad av Srbijagas för att få tillgång till finansiering).	2016
8	SK–HU: sammanlänkning	Nya dubbelriktad rörledning. Status: under uppbyggnad.	2015

B Projekt på medellång sikt (2017–2020)			
#	Projektets namn	Beskrivning	Slutdatum
Baltiska gasmarknaden			
1	PL–LT: sammanlänkning	Ny dubbelriktad rörledning (GIPL) för att bryta Östersjöstaternas isolering. Status: genomförbarhetsstudie/FEED.	2019
2	FI–EE: sammanlänkning	Ny dubbelriktad rörledning till havs ("Balticconnector"). Status: förstudier/tillståndsgivning.	2019
3	Baltisk LNG-terminal	Ny LNG-terminal, ort ej fastställd (EE, FI). Status: förstudier/tillståndsgivning.	2017
4	LV–LT: sammanlänkning	Uppgradering av den befintliga sammanlänkningen (inklusive kompressorstation). Status: förstudie.	2020
Möjliggöra gasflöden från Spanien till norr			
1	ES–FR: sammanlänkningen "Midcat"	Ny sammanlänkning (inklusive kompressor) för att möjliggöra flöden i båda riktningarna ²⁸ mellan Frankrike och Spanien. Status: genomförbarhetsstudie.	Ej fastställt
Kluster gasoptionalitet i centrala och sydöstra Europa			
1	PL–CZ: sammanlänkning	Ny dubbelriktad rörledning mellan Tjeckien och Polen. Status: genomförbarhetsstudie/FEED, tillståndsgivning (CZ)	2019
2	PL–SK: sammanlänkning ²⁹	Ny dubbelriktad rörledning mellan Slovakien och Polen. Status: slutligt investeringsbeslut 2014.	2019
3	PL: tre interna rörledningar samt kompressorstation	Interna förstärkningar som krävs för att sammanlänka ingångspunkter vid Östersjöns kust till sammanlänkningarna i PL–SK och PL–CZ. Status: förstudie.	2016–2018
4	TANAP (TR–EL)	Transanatolisk rörledning för naturgas som transporterar gas från Kaspiska havet till EU via Turkiet och öppnar den södra gaskorridoren. Status: genomförbarhetsstudie/slutligt	2019

²⁸ Flöde från Spanien till Frankrike i händelse av en försörjningskris i västra och centrala Europa. Flöde från Frankrike till Spanien, arbitrage av höga gaspriser i Spanien. "Artère du Rhône" måste också förstärkas.

²⁹ Dessa två sammanlänkningarna (PL–CZ och PL–SK) kommer att möjliggöra flöden mellan Östersjön och Adriatiska havet. Även gas från DE–NL–NO kan transporteras, vilket betydligt ökar försörjningstryggheten i hela (syd)östra Europa.

		investeringsbeslut.	
5	TAP (EL–AL–IT)	EU-internt avsnitt av den södra gaskorridoren. Direkt anslutning till TANAP. Status: tillståndsgivning.	2019
6	IAP (AL–ME–HR)	Ny sammanlänkingsdel i Balkans gasring, ansluten till TAP. Status: genomförbarhetsstudie/FEED.	2020
7	HR: LNG-terminal	Ny LNG-terminal i Krk, stöder SoS och diversifiering i regionen. Status: genomförbarhetsstudie/FEED (finansieringsfrågor).	2019
8	BG: internt system	Upprustning och utbyggnad av transportsystem som behövs för regional integration. Status: genomförbarhetsstudie/FEED.	2017 (ej bekräftat)
9	RO: interna system och omvända flöden till UA	Integrering av det rumänska transit- och överföringssystemet samt motsatt flöde till Ukraina. Status: genomförbarhetsstudie (regleringsfrågor rörande omvända flöden).	Ej fastställt
10	EL: kompressorstation	Kompressorstation i Kipi för att möjliggöra anslutning till TANAP och TAP. Status: tillståndsgivning.	2019
11	EL: LNG-terminal i Alexandroupolis	Ny LNG-terminal i norra Grekland. Status: tillståndsgivning.	2016 ³⁰
12	EL: Egeisk LNG-terminal	Ny flytande LNG-terminal vid Kavalabukten. Status: genomförbarhetsstudie/FEED, tillståndsgivning.	2016 ³¹

Elprojekt

A Kortsiktiga projekt (2014–2016)			
#	Projektets namn	Beskrivning	Slutdatum
Få slut på Östersjöområdets isolering			
1	Nordbalt 1 och 2	Sammanlänkningar Sverige–Litauen (ej projekt av gemensamt intresse). Status: under uppbyggnad.	2015
2	LT–PL: sammanlänkning	Ny sammanlänkning och direkt sammankopplade konverteringsstationer, en påföljande fas planeras för 2020, relaterade förstärkningar behövs i PL: Status: under uppbyggnad.	2015 (första fasen)

³⁰ Enligt information från projektansvariga, men en mer rimlig förväntning är att projektet inleds efter 2017.

³¹ Samma som ovan.

B Projekt på medellång (2017–2020) sikt			
#	Projektets namn	Beskrivning	Slutdatum
Få slut på Östersjöområdets isolering			
1	Interna förbindelser i LV och SE	Ökad kapacitet i sammanlänkningen LV–SE (Nordbalt). Status: genomförbarhetsstudie/FEED.	2019
2	EE–LV: sammanlänkning	Sammanlänkning och relaterade förstärkningar i EE. Status: genomförbarhetsstudie/FEED.	2020
3	Synkronisering av EE, LV, LT med de kontinentala europeiska näten	Synkronisering av Östersjöstaterna. Status: genomförbarhetsstudier.	2020 (ej bekräftat)
Få slut på Iberiska halvöns isolering			
1	Sammanlänkning mellan Frankrike och Spanien	Sammanlänkning med undervattenskabel för högspänd likström mellan Aquitaine (FR) och Baskien (ES).	2020 (ej bekräftat)